Сборник съдебна практика

ЗАКЛЮЧЕНИЕ НА ГЕНЕРАЛНИЯ АДВОКАТ
J. КОКОТТ
представено на 11 април 2019 година [1]

Съединени дела C-663/17 P, C-665/17 P и C-669/17 P

Европейска централна банка
срещу
Trasta Komercbanka AS
Ivan Fursin и др. (C-663/17 P)
и
Европейска комисия
срещу
Trasta Komercbanka AS
Ivan Fursin и др. (C-665/17 P)
и
Trasta Komercbanka AS
Ivan Fursin и др.
срещу

Европейска централна банка (C-669/17 P)

„Обжалване — Жалба за отмяна — Възражение за недопустимост — Регламент № 1024/2013 — Пруденциален надзор над кредитните институции — Отнемане на лицензa на кредитна институция от Европейската централна банка — Автоматична ликвидация на съответната кредитна институция съгласно националното право — Активна процесуална легитимация на кредитната институция в ликвидация, представлявана от бившия управителен орган на банката — Активна процесуална легитимация на акционерите“

I. Въведение

1. В настоящите три производства по обжалване, които са относно допустимостта на подадените от латвийска банка и нейните акционери жалби срещу отнемането на (разрешение) лиценз за банкова дейност [2] от Европейската централна банка (наричана по-нататък „ЕЦБ“), се поставят основни проблеми на системата за правна защита на Съюза, развити в контекста на материалноправната уредба на надзора над кредитните институции.

2. Съгласно латвийското право с отнемането на лицензa за банкова дейност съответната банка се прекратява директно и без възможност за обжалване. Поради това жалбата на Trasta Komercbanka (наричана по-нататък „TKB“) срещу отнемането на лицензa ѝ е отхвърлена от Общия съд като недопустима въз основа на подадено от ЕЦБ съответно възражение. Общият съд приема, че съгласно националното законодателство в резултат на ликвидацията

1 Език на оригиналния текст: немски.

2 Терминът „лиценз“ се използва в Регламент (ЕС) № 1024/2013 на Съвета от 15 октомври 2013 година за възлагане на Европейската централна банка на конкретни задачи относно политиките, свързани с пруденциалния надзор над кредитните институции (ОВ L 287, 2013 г., стр. 63), който е приложим по делото в релевантната му редакция.

жалбоподателят — управителният орган на банката — вече не притежава правомощия да представлява банката и да възлага на адвокати процесуално представителство в това отношение. При тези обстоятелства Общият съд постановява, че по изключение е допустима жалба на акционерите, с която да се защитят интересите на банката с оглед на отнемането на лиценза.

3. С подадените жалби ЕЦБ и Комисията оспорват тази част от решението на Общия съд и активната процесуална легитимация на акционерите. По този начин се разкрива основният проблем относно правната защита, който е в основата на настоящото производство: трябва ли в крайна сметка всички възможности за обжалване пред Съда действително да бъдат блокирани? Освен това допустимо ли е националното право да обвързва отнемането на лиценз за банкова дейност с необратими последици, които на практика изключват ефективния контрол от страна на съдилищата на Съюза, като се има предвид задължението на Съюза да осигурява ефективна съдебна защита срещу актове на Съюза с неблагоприятни последици?

4. При обстоятелствата по настоящия случай, в който акт на Съюза има за пряка последица прекратяването на юридическото лице, което е адресат на този акт, особено значение има въпросът кой може да представлява това юридическо лице пред съдилищата на Съюза по водено срещу него дело.

II. Правна уредба

A. Правото на Съюза

5. Член 14 от Регламент № 1024/2013 [3] съдържа следната уредба:

„1. Всяко заявление за лиценз за извършване на дейност на кредитна институция в дадена участваща държава членка се подава до националните компетентни органи на държавата членка, в която ще бъде установена кредитната институция, съгласно изискванията на приложимото национално право.

[…]

5. При спазване на параграф 6 ЕЦБ може да отнеме лиценза в случаите, предвидени в приложимото право на Съюза, по собствена инициатива след консултации с националния компетентен орган на участващата държава членка, в която е установена кредитната институция, или по предложение на този национален компетентен орган. Тези консултации имат за цел по-конкретно да гарантират, че преди да вземе решение за отнемане на лиценз, ЕЦБ предоставя достатъчно време на националните органи да вземат решение относно необходимите корективни действия, в т.ч. евентуални[те действия по прекратяване], както и че ЕЦБ ги взима предвид при разглеждане на случая.

Когато националният компетентен орган, който е предложил лицензирането в съответствие с параграф 1, прецени, че съгласно приложимото национално право лицензът трябва да бъде отнет, той подава за тази цел предложение до ЕЦБ. В т[ози] случай ЕЦБ взема решение относно предложението за отнемане на лиценз, като отчита изцяло обосновката за отнемането му, дадена от националния компетентен орган.

[…]“.

3 Бележка под линия 2 по-горе от настоящото заключение.

Б. Латвийското право

1. Kredītiestāžu likums (латвийски Закон за кредитните институции)

6. Член 129 от латвийския Закон за кредитните институции[4] предвижда следното:

„(1) Ако съгласно член 27, параграф 1, точки 1, 2, 3, 4, и 8 от този закон Finanšu un kapitāla tirgus komisija (Комисията за финансовите и капиталовите пазари) отнеме издадения на кредитната институция лиценз (разрешение) за извършване на дейност, Finanšu un kapitāla tirgus komisija определя квестор и подава до съда молба за ликвидация, както и за назначаване на ликвидатор, и същевременно предлага кандидатура за ликвидатор.

(2) След отнемането на лиценза общото събрание на акционерите на кредитната институция повече няма право да взема решение за доброволното прекратяване и назначаването на ликвидатор.

[…]“.

7. Член 133, параграф 4 от латвийския Закон за кредитните институции определя:

„Разпоредбите на Глава XI от настоящия закон, с изключение на членове 160 и 166, както и на дадените на синдика съгласно членове 172 и 172[1] от настоящия закон права, задължения и правомощия, се прилагат за назначения от съда ликвидатор на кредитната институция“.

8. Член 161, параграф 1 от посочения закон гласи следното:

„След като кредитна институция бъде обявена за неплатежоспособна, синдикът поема всички задължения, права и правомощия на предвидения от закона и съгласно устава на кредитната институция управителен орган и на неговия ръководител“.

2. Civilprocesa likums (латвийски Граждански процесуален кодекс)

9. Член 5, параграф 3 от латвийския Граждански процесуален кодекс[5] гласи:

„Ако съответният правен въпрос е уреден от разпоредбите на правото на Европейския съюз, които са пряко приложими в Латвия, латвийското законодателство се прилага в степента, допустима от нормите на правото на Европейския съюз“.

10. Член 371 от латвийския Граждански процесуален кодекс урежда съдържанието на молбата за ликвидация, която следва да се състави от Finanšu un kapitāla tirgus komisija (Комисия за финансовите и капиталовите пазари) в случаите по член 129 от Закона за кредитните институции. Параграф 2 от него предвижда:

„Към молбата за ликвидация се прилагат и решението на Finanšu un kapitāla tirgus komisija [Комисия за финансовите и капиталови пазари], с което е отнет издаденият на кредитната институция лиценз, както и документите, които потвърждават обстоятелствата, въз основа на които е отнет лицензът на кредитната институция“.

4 Latvijas Vēstnesis (латвийски Официален вестник), № 163 (446) от 24 октомври 1995 г.

5 Latvijas Vēstnesis (латвийски Официален вестник), № 326/330 (1387/1391) от 3 ноември 1998 г.

11. Член 377, параграф 2 от латвийския Граждански процесуален кодекс гласи:

„При постановяването на решението относно ликвидацията на кредитната институция съдът назначава ликвидатор на кредитната институция. Съдът назначава за ликвидатор на кредитната институция предложеното от Finanšu un kapitāla tirgus komisija [Комисия за финансовите и капиталови пазари] лице.

12. Член 387 от латвийския Граждански процесуален кодекс предвижда също:

„[…]

(2) Съдът може да освободи синдик или ликвидатор по молба на Finanšu un kapitāla tirgus komisija [Комисия за финансовите и капиталови пазари]. Към молбата се прилага решението на Finanšu un kapitāla tirgus komisija [Комисия за финансовите и капиталовите пазари], с което се удостоверява снемането на доверието към синдика или ликвидатора поради някое от следните обстоятелства:

1. синдикът или ликвидаторът не отговаря на разпоредбите на член 131, параграф 1, респективно член 131[1], параграф 1 от Закона за кредитните институции или е настъпило някое от обстоятелствата, посочени в членове 132 и 132[1];

2. синдикът или ликвидаторът е некомпетентен;

3. синдикът или ликвидаторът злоупотребява с правомощията си.

(3) Съдът може да разгледа въпроса за освобождаването на синдик или ликвидатор по молба на кредитор или група кредитори или служебно, ако има доказателства, че при изпълнение на служебните си задължения синдикът или ликвидаторът нарушава разпоредбите на Закона за кредитните институции, съответно на други нормативни актове или съдебни решения, не отговаря на разпоредбите на член 131, параграф 1, съответно на член 131[1], параграф 1 от Закона за кредитните институции или е настъпило някое от обстоятелствата, посочени в членове 132 и 132[1], или синдикът или ликвидаторът е некомпетентен, или злоупотребява с правомощията си“.

3. Komerclikums (латвийски Търговски кодекс)

13. Член 322 от латвийския Търговски кодекс[6] е озаглавен „Права и задължения на ликвидатора“ и гласи следното:

„(1) Ликвидаторът има всички права и задължения на управителния и на надзорния съвет, които не противоречат на целите на ликвидацията.

(2) Ликвидаторът събира всички вземания, включително дължимите на дружеството суми от невнесени дялове в капитала, продава имуществото на дружеството и удовлетворява претенциите на кредиторите.

(3) Ликвидаторът може да сключва сделки само ако те са необходими за ликвидацията на дружеството.

[…]“.

6 Latvijas Vēstnesis (латвийски Официален вестник), № 158/160 (2069/2071) от 4 май 2000 г.

III. Обстоятелствата, предхождащи спора и производството пред Общия съд

14. Жалбоподателят по точка 1 по дело C-669/17 P е TKB, която е латвийска кредитна институция. Жалбоподателите по точки 2—7 по същото дело са акционери на TKB (наричани по-нататък „акционерите“). От септември 1991 г. TKB предоставя финансови услуги съгласно лиценз, издаден за тази цел от Finanšu un kapitāla tirgus komisija (Комисия за финансовите и капиталови пазари, наричана по-нататък „FKMK“).

15. На 5 февруари 2016 г. съгласно член 14, параграф 5 от Регламент № 1024/2013 FKMK прави предложение за отнемане на лиценза на TKB.

16. След като съвместно с FKMK проверява налице ли са предпоставките за отнемане на лиценза, на 3 март 2016 г. ЕЦБ издава решение ECB/SSM/2016 — 529900WIP0INFDAWTJ81/1 WOANCA-2016-0005, с което отнема лиценза за банкова дейност на TKB. Едновременно с това същата отхвърля молбата на TKB за отлагане на изпълнението на решението с един месец.

17. По молба на FKMK на 14 март 2016 г. Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesa (Районен съд Видземе, Рига, Латвия) открива производството по ликвидация на дружественото имущество на TKB и назначава предложения от FKMK ликвидатор. Преди издаването на решението за откриване на производството TKB иска управителният орган на банката да запази представителните си правомощия, за да може да подаде жалба по административен ред пред Административния съвет за преглед към ЕЦБ и жалба за отмяна пред Общия съд. Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesa отхвърля тези искания. Това съдебно решение не подлежи на обжалване.

18. На 17 март 2016 г. в Официален вестник на Латвия е публикувано известие за откриването на производството по ликвидация и за назначаване на ликвидатор. На същия ден с решение на ликвидатора са оттеглени всички пълномощни, издадени до този момент от TKB. На 21 март 2016 г. това оттегляне е оповестено от нотариус в Официален вестник на Латвия.

19. На 3 април 2016 г. TKB, представлявана от упълномощени на 17 март 2016 г. от бившия управителен орган на банката адвокати, обжалва отнемането на лиценза по административен ред пред Административния съвет за преглед към ЕЦБ. В решение от 30 май 2016 г. Административният съвет за преглед намира за неоснователни направените от TKB процесуалноправни и материалноправни оплаквания, а цялото решение на ЕЦБ за отнемането на лиценза — за достатъчно обосновано и пропорционално. Въпреки това той възлага на ЕЦБ да изясни някои точки от решението. В резултат на това на 11 юли 2016 г. ЕЦБ издава ново решение за отнемане на лиценза на TKB[7], което замества решението от 3 март 2016 г.

20. На 13 май 2016 г. TKB, от една страна, и акционерите, от друга страна, подават пред Общия съд жалба за отмяна срещу решението на ЕЦБ за отнемане на лиценза за банкова дейност. При това TKB отново е представлявана от адвокатите, които бившият управителен орган на банката е упълномощил преди 17 март 2016 г.

21. В отговор на това на 29 септември 2016 г. ЕЦБ повдига възражение за недопустимост на основание член 130, параграф 1 от Процедурния правилник на Общия съд по отношение както на жалбата на TKB, така и на жалбата на акционерите.

7 ECB/SSM/2016 — 5299WIP0INFDAWTJ81/2 WOANCA-2016-0005.

22. С отделно определение от 12 септември 2017 г. (наричано по-нататък „обжалваното определение“)[8] Общият съд уважава частично възражението за недопустимост на ЕЦБ. Основание за това са аргументите на ЕЦБ, съгласно които адвокатите, упълномощени от бившия управителен орган на банката, не разполагат с валидно пълномощно, тъй като били ангажирани от лице, което било вече без представителна власт. За производството пред Общия съд обаче лицето с представителна власт към съответния момент, а именно ликвидаторът, можело да оттегли пълномощните за процесуално представителство. Поради тази причина жалбата на ТКВ се обезсмисляла.

23. По отношение на жалбата на акционерите обаче Общият съд отхвърля възражението за недопустимост на ЕЦБ: той счита, че в настоящия случай по изключение трябва да бъде потвърден правният интерес на акционерите да действат в интерес на ТКВ срещу отнемането на лицензa за банкова дейност. Това е така, защото в настоящата хипотеза акционерите били лишени от всякаква възможност да окажат каквото и да е влияние съгласно дружественото право. Освен това Общият съд счита, че в настоящия случай акционерите трябва да бъдат разглеждани като лично и пряко засегнати от отнемането на лицензa за банкова дейност.

24. Жалби срещу определението на Общия съд подават както ТКВ и акционерите, така и ЕЦБ и Комисията.

IV. Производството пред Съда и исканията на страните

25. С жалбата си от 24 ноември 2017 г. по дело C-663/17 P ЕЦБ иска от Съда:

– да отмени обжалваното определение в частта му, в която се признава, че жалбоподателите в първоинстанционното производство, с изключение на ТКВ, имат правен интерес и са активно легитимиране да подадат жалба за отмяна на обжалваното решение (точка 2 от обжалваното определение),

– да се произнесе по съществото на делото и да отхвърли иска на акционерите като недопустим и

– да осъди акционерите да заплатят съдебните разноски.

26. С жалбата си от 27 ноември 2017 г. по дело C-665/17 P Комисията иска:

– да се отмени обжалваното определение в частта му, с която се отхвърля възражението за недопустимост на жалбата, подадена от акционерите,

– да се отхвърли като недопустима жалбата на акционерите и

– да се осъдят акционерите да заплатят съдебните разноски.

27. С подадената на 25 ноември 2017 г. жалба по дело C-669/17 P както ТКВ, така и акционерите искат:

– да се отмени точка 1 от диспозитива на обжалваното определение, т.е. от съдебния акт на Общия съд, където той приема, че липсва основание за произнасяне по жалбата за отмяна на ТКВ,

– да се установи, че са налице основания за произнасяне по жалбата на ТКВ,

8 Определение на Общия съд от 12 септември 2017 г., Fursin и др./ЕЦБ (T-247/16, EU:T:2017:623).

– да се обяви за допустима жалбата на ТКВ,

– да се върне делото на Общия съд за ново разглеждане, за да се произнесе по жалбата за отмяна, и

– да се осъдят ЕЦБ и Комисията да заплатят съдебните разноски, включително съдебните разноски в производството по обжалване.

28. В писмения си отговор по дела C-663/17 P и C-665/17 P ТКВ и акционерите искат:

– да се отхвърли жалбата,

– да се обяви за допустима жалбата за отмяна на акционерите и да се установи, че са налице основания за произнасяне по жалбата, и

– да се осъди ЕЦБ, респективно Комисията, да заплати съдебните разноски.

29. В писмения си отговор по дело C-669/17 P ЕЦБ иска:

– да се отхвърли жалбата и

– да се осъдят ТКВ и акционерите да заплатят съдебните разноски.

30. С акт на председателя на Съда от 13 март 2018 г. дела C-663/17 P, C-665/17 P и C-669/17 P са съединени за целите на устната фаза на производството и на решението.

31. Страните са изложили становищата си в писмената фаза на производството и в съдебното заседание от 11 февруари 2019 г.

V. Правен анализ

32. Общият съд уважава частично възражението за недопустимост относно жалбата на ТКВ. Поради това определението на Общия съд се оспорва и от двете страни в производството по обжалване, като Комисията подкрепя позицията на ЕЦБ със собствена жалба.

33. С жалбата по дело C-669/17 P ТКВ и акционерите оспорват първо точка 1 от обжалваното определение, с която Общият съд постановява, че липсват основания за произнасяне по жалбата на ТКВ (вж. относно това буква А) по-нататък).

34. Второ, с жалбите на ЕЦБ по дело C-663/17 P и на Комисията по дело C-665/17 P се оспорва точка 2 от обжалваното определение, с която Общият съд отхвърля повдигнатото от ЕЦБ възражение за недопустимост на жалбата на акционерите. С жалбите си двамата жалбоподатели оспорват доводите на Общия съд както по отношение на правния интерес, така и по отношение на прякото и лично засягане на акционерите. Поради тази причина основателността на тези жалби може да бъде разглеждана заедно (вж. в това отношение буква Б).

А. По жалбата по дело C-669/17 P

35. С жалбата по дело C-669/17 P ТКВ и акционерите оспорват точка 1 от обжалваното определение, с която Общият съд постановява, че няма основания за произнасяне по жалбата на ТКВ Според Общия съд не са налице основания за произнасяне, тъй като на 17 март 2016 г. ликвидаторът оттеглил всички дадени от ТКВ, съответно от бившия управителен орган на банката, пълномощни и следователно жалбоподателят повече не е надлежно представляван пред Общия съд.

36. В подкрепа на жалбата си ТКВ и акционерите изтъкват по същество[9] две основания, а именно, на първо място, нарушение на принципа на ефективна правна защита и на второ място, при условията на евентуалност, че не е било валидно оттеглено даденото на адвокатите пълномощно за представителство пред съд.

1. По допустимостта на жалбата

37. Жалбата е допустима, доколкото е подадена от акционерите и е насочена изключително срещу точка 1 от обжалваното определение. По силата на член 56, втора алинея от Статута на Съда жалбата може да бъде подадена само от страна, чиито искания са изцяло или частично отхвърлени. Общият съд обаче уважава исканията на акционерите по отношение на допустимостта на жалбата им.

38. Доколкото жалбата е подадена от ТКВ, допустимостта ѝ зависи от основателността на възраженията, на които се позовава ТКВ в нея. Поради това основателността и допустимостта трябва да бъдат изследвани заедно.

2. По първото основание, изведено от нарушение на принципа на ефективна правна защита

39. С първото си основание ТКВ твърди по същество, че изключителната представителна власт, която в резултат от ликвидацията придобива ликвидатора по всички въпроси, свързани с отнемането на лиценза, а следователно и правото му да оттегля пълномощни на адвокати, ангажирани от управителния орган на банката, е несъвместимо със задължението за гарантиране на ефективна правна защита. Всъщност по този начин юридически или най-малкото фактически ТКВ била лишавана от правна защита, що се отнася до отнемането на банковия ѝ лиценз.

40. Общият съд отхвърля това възражение в точки 36—38 от обжалваното определение. В подкрепа на твърденията си той поддържа, че в качеството си на юридическо лице ТКВ продължава да бъде активно процесуално легитимирана по смисъла на член 263, четвърта алинея ДФЕС, при което ликвидаторът трябва да подаде жалба за отмяна от името на ТКВ. В резултат на ликвидацията и назначаването на ликвидатора бившият управителен орган на банката действително вече не можел да представлява ТКВ ефективно и поради тази причина не можел да упълномощава процесуални представители. Напротив, това решение вече било в правомощията на ликвидатора, който следователно можел да оттегли и пълномощните на адвокатите, подали жалбата за отмяна от името на ТКВ.

9 Жалбата не разделя формално основанията, респективно отделните части на тези основания.

41. Следователно трябва да се провери дали в точка 36 от обжалваното определение Общият съд правилно е приел, че целта на правната защита на банката, а именно отмяната на решението за отнемане на лиценза ѝ, може да бъде ефективно постигната чрез ликвидатора. ТКВ има съмнения дали това е така по две причини.

42. От една страна, Общият съд неправилно приел, че мандатът на ликвидатора включва правомощието да обжалва отнемането на лиценза. В това отношение жалбоподателят упреква по същество Общия съд, че е изопачил фактите (първата част от първото основание, виж в това отношение буква б) по-нататък).

43. От друга страна, според се ТКВ Общият съд допуснал грешка при прилагането на правото, тъй като приел, че възможността, с която разполагал ликвидатора да защити нейните права, представлявала ефективно правно средство за защита по смисъла на член 47 от Хартата на основните права на Европейския съюз (наричана по-нататък „Хартата“). На първо място, ликвидаторът бил назначен от FKMK, по чието предложение ЕЦБ е отнела лиценза на жалбоподателя. Поради това той не можел да представлява ефективно интересите на ТКВ пред тези институции. На второ място, само управителният орган на банката от самото начало участвал по същество в процедурата по отнемането на лиценза, поради което ликвидаторът не можел да го замени на етап на съдебното оспорване. На трето място, ликвидаторът щял да наруши задълженията си, ако направи искане за възстановяване на лиценза, а с това и икономическата дейност на дружеството, което тъкмо той трябва да ликвидира (втора част от първото основание, виж в това отношение буква в) по-нататък).

44. Преди всичко останало обаче следва да се изясни дали, за разлика от разпоредбите на националното право относно правомощията на ликвидатора и представляването на кредитна институция в ликвидация, правото на Съюза изобщо може да предостави основания, на базата на които бившият управителен орган на банката да запази представителната си власт за целите на подаването на жалба за отмяна (вж. в това отношение буква а) по-нататък).

а) По взаимодействието между правото на Съюза и националното право при изследването на допустимостта на жалба за отмяна, подадена от юридическо лице

45. Въпросът дали юридическо лице може да подаде жалба за отмяна на акт на Съюза съгласно член 263, четвърта алинея ДФЕС, попада изцяло в обхвата на правото на Съюза[10]. Тъй като обаче юридическото лице не може да извършва само процесуални действия, възможността да получи правна защита от съдилищата на Съюза е пряко свързана с въпроса за определяне на лицето, което е оправомощено да представлява юридическото лице. Следователно и този въпрос попада в обхвата на правото на Съюза.

46. Тъй като на равнището на Съюза липсват съответни правила относно представителството на юридическите лица, за определянето на лицето с представителна власт по принцип се прилага националното право[11]. Същевременно обаче Съдът подчертава, че националната правна уредба не може да накърнява правото на ефективна съдебна защита, доколкото за определени процесуални изисквания се прибягва до разпоредбите на националното право[12].

10 Специално по отношение на единния надзорен механизъм Съдът едва наскоро потвърди, че упражняването на контрол върху актовете на ЕЦБ е от компетентността единствено на съдилищата на Съюза дори когато държавите членки са участвали в хода на процедурата по приемане на такъв правен акт, вж. решение от 19 декември 2018 г., Berlusconi и Fininvest (C-219/17, EU:C:2018:1023, т. 43 и 44).

11 В това отношение като пример може да бъде посочено определение на Общия съд от 23 април 2009 г., New Europe/Комисия (T-383/08, EU:T:2009:114, т. 19—23). Вж. също и моето заключение по дело Commune de Millau и SEMEA/Комисия (C-531/12 P, EU:C:2014:1946, т. 33—41).

12 Вж. в контекста на преюдициалните запитвания решения от 11 юли 1991 г., Verholen и др. (C-87/90—C-89/90, EU:C:1991:314, т. 24), от 11 септември 2003 г., Safalero (C-13/01, EU:C:2003:447, т. 50), и от 13 март 2007 г., Unibet (C-432/05, EU:C:2007:163, т. 42). Вж. в този смисъл решение от 3 октомври 2013 г., Inuit Tapiriit Kanatami и др./Парламент и Съвет (C-583/11 P, EU:C:2013:625, т. 104).

47. В настоящия случай обаче Общият съд приема, че при всички положения влязлото в сила съдебно решение на Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesa (Районен съд Видземе, Рига, Латвия) е пречка за подаването на жалба за отмяна чрез бившия управителен орган на банката. Със съдебното решение, независимо че адвокатите правят противоположно по смисъл искане, на практика е отказано на бившия управителен орган на банката на ТКВ да подаде от името на ТКВ жалба за отмяна на решението на ЕЦБ. В точка 35 от обжалваното определение Общият съд твърди, че това решение е задължително, дори при наличието на конфликт на интереси и дори ако ликвидаторът не разполага с правомощия да подаде жалба за отмяна от името на жалбоподателя.

48. Ако това твърдение е правилно, възможността за ефективен съдебен контрол върху решението на ЕЦБ, т.е. върху акт на Съюза, в крайна сметка би зависило от националното право. Националното право може дори да изключи напълно тази възможност например ако съгласно съответните национални разпоредби ликвидаторът не е упълномощен да подаде жалба за отмяна. Въпреки това националното право не може окончателно да реши дали в отделен случай може да бъде осъществен (ефективен) контрол върху даден акт на Съюза.

49. Тази идея може да бъде илюстрирана с различни примери от съдебната практика на Съда.

50. Така например в решение Groupement des Agences de voyages Съдът потвърждава допустимостта на жалба за отмяна, подадена от дружество в процес на учредяване, което съгласно националното право няма правосубектност, и въпреки че съгласно постоянната и неоспорена съдебна практика от значение в това отношение може да бъде по принцип само националното дружествено право поради липсата на правна уредба на Съюза в тази област [13]. От гледна точка на ефективната правна защита обаче от решаващо значение е образуването, адресат на акт на Съюза, също да може да обжалва този акт [14].

51. По същия начин по дело PKK Съдът приема, че независимо от прекратяването или загубата на правосубектност на дадена организация тя трябва продължи да бъде разглеждана като активно процесуално легитимирана по смисъла на член 263, четвърта алинея ДФЕС, ако в противен случай съдебната защита не може да бъде ефективно гарантирана [15]. В отменения определение Общият съд постановява също, че поради липсата на правосубектност такава организация не може да упълномощи представител [16]. Той не е в състояние да избегне това обстоятелство, въпреки че е признат проблемът относно правната защита [17].

52. Всъщност всяко от тези решения засяга запазването на правосубектността на юридическо лице за целите на обжалването пред съдилищата на Съюза, а не запазването на представителната власт на лице, действащо от негово име. Те се основават на идеята съдилищата на Съюза да не бъдат ни най-малко „с вързани ръце“ в случаи, при които в резултат от прилагането на националното право не може да бъде гарантирана ефективна съдебна защита [18]. Напротив, и в тези случаи тези съдилища са задължени да гарантират ефективна правна защита.

13 Постоянна съдебна практика след решение от 27 ноември 1984 г., Bensider и др./Комисия (50/84, EU:C:1984:365, т. 7). Вж. също решения на Общия съд от 11 юли 1996 г., Sinochem Heilongjiang/Съвет (T-161/94, EU:T:1996:101, т. 31), и от 25 септември 1997 г., Shanghai Bicycle/Съвет (T-170/94, EU:T:1997:134, т. 26).

14 Решение от 28 октомври 1982 г., Groupement des Agences de voyages/Комисия (135/81, EU:C:1982:371, т. 10—12).

15 Решение от 18 януари 2007 г., PKK и KNK/Съвет (C-229/05 P, EU:C:2007:32, т. 110—112).

16 Определение на Общия съд от 15 февруари 2005 г., PKK и KNK/Съвет (T-229/02, EU:T:2005:48, т. 37 и 38).

17 Определение на Общия съд от 15 февруари 2005 г., PKK и KNK/Съвет (T-229/02, EU:T:2005:48, т. 28 и 39—41).

18 Вж. в този смисъл последно решение на Общия съд от 23 април 2018 г., One of Us и др./Комисия (T-561/14, EU:T:2018:210, т. 59).

53. Този извод не се поставя под въпрос и от обстоятелството, че съгласно практика на Съда в други случаи лице, търсещо правна защита, в крайна сметка има право само на обезщетение за вреди, когато националното право изключва ефективна възможност за правната му защита. Делата, които бяха обсъждани в това отношение по време на съдебното заседание, не засягат жалбите на адресатите по смисъла на член 263, четвърта алинея ДФЕС срещу издадения спрямо тях акт на Съюза, а жалбите на жалбоподателите, които не са адресати, срещу актове на Съюза с общо действие, които подлежат на изпълнение или съдържат национални мерки за изпълнение[19]. Ако в тези случаи националното право не предвижда никакво (ефективно) средство за правна защита, не може да бъде подадена, „за сметка на това“, жалба за отмяна директно срещу акта на Съюза, която не е предвидена в системата на член 263, четвърта алинея ДФЕС.

54. В настоящия случай обаче жалбата, подадена от адресата — ТКВ, против издадения срещу него акт на Съюза — решението на ЕЦБ, не е предвидена в системата на член 263, четвърта алинея ДФЕС и не може да бъде заместена по-специално с иск за обезщетение за вреди. Освен това в настоящия случай не е налице и теоретична възможност националните юрисдикции да осъществяват контрол за законосъобразност по отношение на отнемането на лиценза от ЕЦБ[20].

55. Настоящото положение не би могло да бъде избегнато и чрез искане за постановяване на временни мерки. Това е така, тъй като по отношение на него, също както по отношение на жалбата съгласно член 263 ДФЕС, трябва да са налице условията за допустимост към момента на постановяване на решението на Съда. След отнемането на лиценза обаче, единадесет дни след издаването на решението на ЕЦБ, е назначен ликвидатор, в резултат на което към момента на постановяване на решението на Съда по временните мерки пълномощните на адвокатите би следвало вече да са оттеглени. Освен това съгласно член 278 ДФЕС Съдът може да спре изпълнението на обжалвания акт, следователно в настоящия случай изпълнението на решението за отнемането на лиценза, но не и ликвидацията съгласно националното право.

56. Изводът, че в настоящия случай националното право не е от значение за определяне на оправомощеното да представлява ТКВ лице, се потвърждава след кратък преглед на паралелни производства. В производство пред Общия съд със сходна фактическа обстановка, например в решението си за откриване на ликвидация на съответната банка, компетентният малтийски съд по ликвидацията изрично запазва представителната власт на управителния орган на банката за целите на подаването пред Общия съд на жалба за отмяна на отнемането на лиценза за банкова дейност[21]. Освен това в Латвия има случаи, при които управителният орган на банката продължава да бъде разглеждан като орган с представителна власт за целите на водения процес срещу отнемането на лиценза[22]. Ако се приеме тезата на Общия съд, възможността за контрол на акта на Съюза следователно би зависила от правната уредба в съответната държава членка.

19 Вж. по-специално решения от 25 юли 2002 г., Unión de Pequeños Agricultores/Съвет (C-50/00 P, EU:C:2002:462, т. 43), и от 1 април 2004 г., Комисия/Jégo-Quéré (C-263/02 P, EU:C:2004:210, т. 33—35).

20 По-специално и чрез оспорване на решението за ликвидация, което на практика не може да бъде оспорвано съгласно латвийското право, в никакъв случай, дори и по пътя на преюдициално запитване до Съда, не може да се стигне до упражняване на контрол за законосъобразност по същество по отношение на отнемането на лиценза от ЕЦБ. В решението си за откриване на производството по ликвидация латвийският съд не осъществява контрол за законосъобразност на отнемането на лиценза от ЕЦБ; освен това той не е компетентен в това отношение, вж. решение от 19 декември 2018 г., Berlusconi и Fininvest (C-219/17, EU:C:2018:1023, т. 57). Освен това не е ясно дали в това решение съответният латвийски съд изобщо е бил компетентен да отправи преюдициално запитване. В производство относно назначаването на последващ ликвидатор Съдът е отхвърлил правото на германски административен съд да отправи преюдициално запитване, вж. определение от 12 януари 2010 г., Amiraike Berlin (C-497/08, EU:C:2010:5, т. 16—22).

21 Висящо дело T-321/17, Niemelä и др./ЕЦБ, препращащо към определение на Финансов съд Малта от 16 януари 2017 г. (приложение 4 на жалбата пред Съда), стр. 7 и сл.

22 Тези национални съдебни решения се отнасят до старата правна уредба, съгласно която отнемането на лиценз все още не е било акт на Съюза, тъй като лицензът се отнемал от FKMK; вж. решение на Rīga Administratīvā rajona tiesa (Районен административен съд Рига, Латвия) от 27 март 2009 г., Ogres Komercbanka/FKMK, № A42388907, и решения на Rīga Administratīvā apgabaltiesa (Регионален административен съд Рига, Латвия) от 25 март 2010 г., Ogres Komercbanka/FKMK, № A42388907, и от 11 февруари 2011 г. VEF Banka/FKMK, № A43005010.

57. Като приема в точка 35 от обжалваното определение, че представителната власт, следователно и правомощието за оттегляне на пълномощни, се определя от националното право във всеки отделен случай, Общият съд е допуснал грешка при прилагане на правото.

58. Тази грешка при прилагане на правото обаче може да доведе до отмяна на обжалваното определение само ако оттеглянето на пълномощно от страна на ликвидатора действително може да осуети ефективната правна защита на банката срещу отнемането на издадения ѝ лиценз. Случаят не би бил такъв, когато целта на правната защита на банката може да бъде ефективно постигната и от ликвидатора.

б) По първата част от първото основание

59. Член 47, първа алинея от Хартата определя, че принципът на ефективна правна защита е правото на всеки на ефективни правни средства за защита пред съд. Освен това от член 47, трета алинея следва, че трябва да се осигури реален достъп до правосъдие. Възможността за правна защита, която съществува само формално или теоретично, но е изключена на практика, не може да бъде разглеждана като достатъчна [23]. Така например Съдът разглежда възможността за правна защита като неефективна, ако единствената възможност правните субекти да получат достъп до съд е да се окажат принудени да извършат нарушение на правото, срещу чието санкциониране впоследствие да могат да се защитят [24].

60. В случай че съгласно латвийското право ликвидаторът de jure вече не е оправомощен да оспорва отнемането на лиценза, банката изобщо не би имала право на никакво правно средство за защита, тъй като е съвсем естествено юридическите лица да не могат да извършват сами процесуални действия, а да трябва да бъдат представлявани от физическо лице. Във всеки случай това не би отговаряло на изискванията относно ефективността на правната защита.

61. ТКВ твърди в първоинстанционното производство, че такова ограничение на представителната власт на ликвидатора следва от член 322, параграф 1 от латвийския Търговски кодекс, който ограничава неговите правомощия за действие до сделки, които не противоречат на целите на ликвидацията на дружеството. От друга страна, в точка 36 от обжалваното определение Общият съд посочва, че латвийското право поверява на ликвидатора задачата да подаде жалба за отмяна от името на банката.

62. В това отношение следва да се отбележи, че срещу неправилна преценка на националното право от Общия съд може да бъде предявено възражение в производството по обжалване, когато Общият съд е изопачил националното право [25].

63. По този начин Съдът проверява дали предвид документите и материалите, които са били представени на Общия съд, същият не е изопачил текста на съответните национални разпоредби или съдържанието на отнасящата се до тях национална съдебна практика или още свързаните с тях становища в доктрината, по-нататък, дали с оглед на тези доказателства Общият съд не е направил констатации, които явно противоречат на тяхното съдържание, и

23 Съгласно постоянната практика на Европейския съд по правата на човека (ЕСПЧ) правните средства за защита не трябва да бъдат единствено „теоретични или привидни“, вж. например ЕСПЧ, 26 февруари 2002 г., Del Sol с/у Франция (CE:ECHR:2002:0226JUD004680099, § 21).

24 Решения от 13 март 2007 г., Unibet (C-432/05, EU:C:2007:163, т. 64), и от 3 октомври 2013 г., Inuit Tapiriit Kanatami и др./Парламент и Съвет (C-583/11 P, EU:C:2013:625, т. 104).

25 Решения от 24 октомври 2002 г., Aéroports de Paris/Комисия (C-82/01 P, EU:C:2002:617, т. 63), и от 21 декември 2011 г., A2A/Комисия (C-318/09 P, EU:C:2011:856, т. 125).

накрая, дали при разглеждането на съвкупността от доказателства Общият съд не е придал на някое от тях — за да установи съдържанието на разглежданото национално законодателство — значение, което то няма предвид останалите доказателства, стига това да следва явно от материалите по делото [26].

64. Следователно жалбоподателят трябва да изтъкне, че Общият съд е направил констатации, които явно са в разрез с разпоредбите на посоченото национално право, или че с оглед на материалите по преписката по делото той е придал на тези разпоредби значение, каквото те явно нямат [27].

65. От преписката по делото е видно, че според ТКВ възможностите за действие на ликвидатора са ограничени съгласно член 322, параграф 1 от латвийския Търговски кодекс до мерки, които не са в разрез с целите на ликвидацията, докато ЕЦБ се позовава на член 133, параграф 4 и на член 161, параграф 1 от латвийския Закон за кредитните институции, за да докаже, че ликвидаторът разполага с всички правомощия, с които разполага и управителният орган на банката на банката.

66. Следователно латвийското законодателство не може да се счита за достатъчно ясно, за да се приеме, че е налице изопачаване на фактите по смисъла на цитираната в точка 63 от настоящото заключение съдебна практика, тъй като Общият съд твърди, че съгласно латвийското право ликвидаторът има възможност, най-малкото de jure, да оспорва отнемането на лицензa от ЕЦБ пред съдилищата на Съюза.

67. От това следва, че тази констатация на Общия съд е обвързваща.

в) По втората част от първото основание

68. Следователно остава да се провери дали, без да допусне грешка при прилагане на правото, Общият съд е можел да приеме, че тази възможност за правна защита е ефективна. Всъщност, както е видно от цитираната в точка 59 настоящото заключение съдебна практика, правните средства за защита не трябва да бъдат de facto неефективни.

69. В това отношение генералният адвокат Bobek вече посочи на друго място, че на въпроса дали дадено средство за правна защита е ефективно, трябва да се отговори посредством структурни съображения [28]. В този смисъл съществуването на чисто формална възможност за прибягване до дадено правно средство за защита не е достатъчно, ако правната уредба е замислена по такъв начин, че на практика тази възможност да не може да бъде използвана. В противен случай член 47, първа алинея от Хартата би бил лишен от смисъл.

1) Може ли възможността за обжалване от страна ликвидатора да се счита за ефективна?

70. Що се отнася до възможността ликвидаторът да подаде жалба след откриването на производството по ликвидация, ТКВ изтъква, на първо място, че с оглед член 322, параграф 1 от латвийския Търговски кодекс това би представлявало най-малкото нарушение на задължението на ликвидатора да оспори отнемането на лицензa. Поради това обжалването от

26 Решения от 5 юли 2011 г., Edwin/HABM (C-263/09 P, EU:C:2011:452, т. 53), и от 5 април 2017 г., EUIPO/Szajner (C-598/14 P, EU:C:2017:265, т. 56).

27 Вж. в този смисъл решение от 10 ноември 2016 г., DTS Distribuidora de Televisión Digital/Комисия (C-449/14 P, EU:C:2016:848, т. 49).

28 Заключение на генералния адвокат Bobek по дело El Hassani (C-403/16, EU:C:2017:659, т. 63).

страна на ликвидатора представлява само теоретична възможност. В отговор ЕЦБ изтъква, че ликвидаторът е задължен спрямо кредиторите да реализира във възможно най-голяма степен разпределение на осребреното имущество, поради което ликвидаторът би имал интерес непременно да оспори отнемането на лиценза.

71. Действително временното продължаване на търговската дейност на съответното дружество по принцип може да бъде допуснато при определени обстоятелства с оглед на задължението на ликвидатора спрямо кредиторите на дружеството. За разлика от производството по несъстоятелност целта на ликвидацията е именно осребряването на активите на дружеството и прекратяването на дружеството. Ако оспорването на отнемането на лиценза пред съдилищата на Европейския съюз бъде поверено на ликвидатора, от него ще се изиска да коригира правното основание за прекратяването на дружеството. Това обаче не съответства на неговия мандат.

72. Това положение не трябва да се сравнява с положението на синдика, назначен да управлява активите на дружество, което е трябвало да декларира неплатежоспособността си вследствие на акт на Съюза, издаден срещу него, като например глоба за нарушаване на конкуренцията. В този случай не е проблем да се възложи на синдика единствено да представлява съответното дружество пред съдилищата на Съюза в рамките на жалбата за отмяна [29]. Той има интерес от оспорването на глобата за нарушаване на конкуренцията, ако по този начин може да предотврати и неплатежоспособността. Нагледен пример в това отношение е даден в дело, по което Общият съд е постановил: назначеният междувременно, след налагането на глобата за нарушаване на конкуренцията, синдик дори е задължен съгласно правото на държавата членка да запази дейността на съответното дружество [30]. В настоящия случай обаче интересите и задълженията са съвършено противоположни.

73. На второ място, ТКВ изтъква, че интересите на банката могат да бъдат представлявани ефективно само от управителния орган на банката, който от самото начало е участвал в сложната процедура по отнемането на лиценза. Поради това трябвало да се осигури приемственост на лица, взели участие в този процес.

74. В това отношение преди всичко следва да се подчертае, че въпреки вече оттеглените от ликвидатора пълномощни и решението на Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesa (Районен съд Видземе, Рига, Латвия), което предвижда обратното, Административният съвет за преглед към ЕЦБ не счита за недопустимо повдигнатото от управителния орган на банката възражение срещу отнемането на лиценза и дава отговор по същество. Това обстоятелство е в подкрепа на тезата, че тези лица могат да се явяват от името на банката и на етапа на съдебния процес. Освен това от цитираната по-горе практика на Съда относно запазването на правосубектността от юридически лица за целите на подаването на жалба пред съдилищата на Съюза може да се направи извод, че адресатът на акт на Съюза във формата, която притежава към момента, в който институциите на Съюза са приели засягащия го акт, може да обжалва издадения срещу него акт [31].

75. На трето място, следва да се отбележи, че съгласно член 377, параграф 2 от латвийския Граждански процесуален кодекс ликвидаторът на банка, чийто лиценз е бил отнет, се назначава по предложение на FKMK. Освен това съгласно член 387, параграф 2 от латвийския Граждански процесуален кодекс FKMK може да подаде искане за смяна на ликвидатора по всяко време, ако вече му няма доверие. В същото време, като се вземе предвид фактът, че именно по

29 Вж. например решение на Общия съд от 12 декември 2012 г., Novácke chemické závody/Комисия (T-352/09, EU:T:2012:673, т. 6 и 7).

30 Решение на Общия съд от 12 декември 2012 г., Novácke chemické závody/Комисия (T-352/09, EU:T:2012:673, т. 184).

31 Вж. по-специално решение от 18 януари 2007 г., PKK и KNK/Съвет (C-229/05 P, EU:C:2007:32, т. 112), както и точки 49—52 от настоящото заключение.

предложение на FKMK ЕЦБ отнема лиценза на TKB, конфликтът на интереси е очевиден. Ако ликвидаторът иска да оспори отнемането на лиценза от ЕЦБ, би могъл като последица от това по всяко време да бъде сменен по молба на FKMK, която в това отношение подкрепя позицията на ЕЦБ.

76. По дело със сходна фактическа обстановка Европейският съд по правата на човека (ЕСПЧ) смята, че обстоятелството, че законосъобразността на отнемането на лиценз за банкова дейност, което е довело до ликвидацията на съответната банка, вече не може да бъде подложена на съдебен контрол по искане на бившия управителен орган на банката, а само по искане на ликвидатора, представлява нарушение на член 6 от Конвенцията за защита на правата на човека и основните свободи (ЕКПЧ). В това отношение ЕСПЧ се позовава по-специално на факта, че на практика ликвидаторът е контролиран от надзорния орган, който например може да поиска от съда по несъстоятелността по всяко време ликвидаторът да бъде сменен [32]. Въпреки че в настоящия случай FKMK не може сама да назначи ликвидатора за разлика от разглеждания по това дело случай, съгласно член 377, параграф 2 и член 387, параграф 2 от латвийския Граждански процесуален кодекс съдът по несъстоятелността назначава предложеното от FKMK лице и го освобождава, ако FKMK загуби доверието си в него.

77. Следователно решението на ликвидатора да не оспорва отнемането на лиценза, е структурно и не е обусловено от икономическата или правна преценка в конкретния случай. Поради тази причина на TKB не може да бъде противопоставено обстоятелството, че тя не е опитала да поиска от латвийските съдилища смяната на назначения ликвидатор с друг. Съгласно латвийското законодателство, както е видно от преписката по делото, в случай като разглеждания ликвидаторът не може систематично да предприема действия срещу отнемането на лиценза за банкова дейност. Следователно не е налице и положение, при което управителният орган на банката просто не иска да се задоволи с различното мнение на ликвидатора по отношение на целесъобразността на даден правен подход в конкретния случай [33].

78. На четвърто място, различно тълкуване не може да бъде обосновано от обстоятелството, че в резултат на необратимата съгласно латвийското право ликвидация на TKB става въпрос единствено за претенции за обезщетение за вреди, чието предявяване също би могло да бъде в интерес на ликвидатора. Съгласно латвийското право ликвидаторът се намира в конфликт на интереси и по отношение на оспорването на отнемането на лиценза с цел последващо претендиране на обезщетение за вреди. Въпреки това той би следвало формално да оспори основанието за ликвидацията. Освен това подобен довод би довел до лишаване от ефективна правна защита с аргумента, че латвийското законодателство изначално изключва ефективна (първична) правна защита срещу отнемането на лиценза.

79. При тези обстоятелства не може да се приеме, че целта за правната защита на TKB може да бъде постигната ефективно чрез препращане към жалбата, която следва да бъде подадена от ликвидатора.

32 Решение на ЕСПЧ от 24 ноември 2005 г., Capital Bank AD с/у България (CE:ECHR:2005:1124JUD004942999, т. 91, 117 и 118). По аналогия решение на ЕСПЧ от 21 октомври 2003 г., Credit and Industrial Bank с/у Чешка република (CE:ECHR:2003:1021JUD002901095, т. 71—73).

33 Освен това в такъв случай положението не би било сравнимо с хипотеза, в която акционерите на дадено дружество не са съгласни с решението на управителния орган на банката да не предприемат действия срещу акт на Съюза. В последната хипотеза правото на обжалване на акционерите не може да се обоснове само от разногласията на акционерите и управителния орган на банката. Съществуват обаче и връзка на легитимност от гледна точка на дружественото право, и различни възможности за влияние между акционерите и управителния орган на банката. Това обстоятелството оправдава подкрепата на решението на управителния орган на банката от страна на акционерите. В настоящия случай обаче не съществува подобна връзка в отношението на ликвидатора към органите на дружеството. Напротив, ликвидаторът е назначен отвън, от институцията, по чието предложение е издаден актът на Съюза. Както е посочено от Общия съд в точка 56 от обжалваното определение, последващ иск за обезщетение за вреди, подаден от акционерите, не е адекватна възможност за упражняване на влияние в това отношение.

2) Може ли жалба от страна на акционерите да представлява ефективна алтернатива на правна защита?

80. Направената от Общия съд в точка 36 от обжалваното определение констатация, че правото на ТКВ на ефективна съдебна защита не би могло да бъде ограничено вследствие на оттеглянето на пълномощните и следващата от това липса на основание за произнасяне по жалбата, може да се окаже все пак вярна по други причини.

81. Такъв би бил по-специално случаят, ако жалбата на акционерите, която Общият съд счита за допустима в точка 72 от обжалваното определение, би могла да постигне също толкова ефективно преследваната от банката цел за правна защита.

82. В настоящия случай са възможни две форми на жалба на акционерите: подадена от собствено име жалба на акционерите, с която те защитават собствените си права, и подадена от собствено име жалба на акционерите, с която те защитават правата на дружеството (във формата на *процесуална субституция*)[34].

83. Първият посочен вариант — жалба на акционерите, с която те претендират защита на *лични права* срещу отнемането на лиценза по-специално за да защитят правото си собственост[35], изначално се различава от жалба на банката — в качеството ѝ на лицензопритежател — с която тя търси защита на интересите си за запазване на този лиценз, поради което този вариант не следва да се разглежда като толкова ефективен.

84. В настоящия случай обаче в точка 57 от обжалваното определение Общият съд приема, че в хипотеза като разглежданата акционерите трябва да имат право да *защитят интересите на банката*. Независимо дали подобна жалба изобщо би била допустима[36], във всеки случай и тя не може да се счита за толкова ефективна, колкото жалбата на банката, подадена от нейно собствено име.

85. На първо място, жалба, която трябва да бъде подадена от друго лице, винаги се счита за по-малко ефективна, тъй като в резултат на това правната защита зависи от волята на трето лице. В това отношение в производството по обжалване ТКВ изтъква, че жалбата на акционерите не може да замести жалбата на банката.

86. На второ място, акционерите не разполагат с информация и поглед върху хода на производството, необходими за ефективното представляване на позицията на банката.

87. На трето място, възможностите за обжалване пред съдилищата на Съюза са създадени с цел пряка правна защита на адресатите на акта на Съюза. Това се дължи на обстоятелството, че жалбите, подадени от лица, които не са адресати на акта на Съюза, са допустими само при определени условия; по отношение на тях съдебната система на Съюза се допълва от съдилищата на държавите членки[37]. Поради тази причина адресатът на акт на Съюза не може

34 Тази жалба може да се дефинира в по-широк смисъл като actio pro socio. Третият възможен вариант, а именно жалба на акционерите от името на банката за защита на нейните интереси, е изключен в настоящия случай, тъй като акционерите не са упълномощени представители на банката.

35 По тази хипотеза вж. решения на Общия съд от 17 юли 2014 г., Westfälisch-Lippischer Sparkassen- und Giroverband/Комисия (T-457/09, EU:T:2014:683, т. 112 и 116), и от 12 ноември 2015 г., HSH Investment Holdings Coinvest-C и HSH Investment Holdings FSO/Комисия (T-499/12, EU:T:2015:840, т. 31 и 57).

36 Този въпрос е предмет на жалбата по дела C-663/17 P и C-665/17 P, вж. точка 102 и сл. от настоящото заключение.

37 Вж. в този смисъл решения от 25 юли 2002 г., Unión de Pequeños Agricultores/Съвет (C-50/00 P, EU:C:2002:462, т. 39—42), и от 1 април 2004 г., Комисия/Jégo-Quéré (C-263/02 P, EU:C:2004:210, т. 29—32).

да се позове на второстепенна в този смисъл възможност за правна защита от страна на друго лице, което не е адресат на съответния акт. Ето защо при преценката на допустимостта на жалбата за отмяна трябва да бъде гарантирана първостепенна ефективна правна защита на преките адресати на акта на Съюза.

3) Междинно заключение

88. Следователно преследваната от банката цел за правна защита не може да бъде ефективно постигната нито чрез позоваване на възможностите, с които разполага ликвидаторът, нито чрез позоваване на жалбата на акционерите. Поради това, тъй като в точка 36 от обжалваното определение Общият съд отрича наличието на нарушение на правото на ефективна правна защита, той допуска грешка при прилагане на правото.

89. От всичко изложено следва, че първото основание е налице.

3. По последиците от основателността на жалбата по дело C-699/17 P

90. Решението на Общия съд, доколкото се отнася до липсата на основание за произнасяне по същество по жалбата на TKB, се позовава на изложените в точки 35 и 36 от обжалваното определение твърдения, че тъй като не е налице възможност за ефективна правна защита след оттеглянето на пълномощните, не може да се стигне до неприлагане на съответното национално законодателство, и че във всеки случай ликвидаторът гарантира ефективната правна защита. Тези две твърдения обаче представляват грешка при прилагане на правото [38].

91. Следователно трябва да бъде отменена точка 1 от обжалваното определение, без да се разглежда дали е налице второто посочено при условията на евентуалност от TKB основание, изведено обстоятелството, че оттеглянето на пълномощните не съответства на националните процесуални разпоредби.

4. По допустимостта на жалбата на TKB пред Общия съд

92. Съгласно член 61, първа алинея от Статута на Съда, ако отмени решението на Общия съд, Съдът се произнася сам по спора, когато фазата на производството позволява това.

93. Такъв е разглежданият случай. Това е така, тъй като от горните съображения следва, че възражението за недопустимост, повдигнато от ЕЦБ, трябва да бъде отхвърлено, без да е необходимо по-нататъшното установяване на фактите.

94. Според констатациите на Общия съд на 17 март 2016 г. ликвидаторът оттегли всички пълномощни, издадени от TKB, респективно от бившия управителен орган на банката.

95. Доколкото обаче с това действие на практика се отказва достъп на TKB до съдилищата на Съюза, то не е от значение за преценката на допустимостта на нейната жалба. Всъщност, както беше посочено, прилагането на националното право не може да води до пренебрегване на ефективната съдебна защита, гарантирана от член 47, първа алинея от Хартата [39].

96. Както беше изложено обаче, само чрез жалбата, подадена на основание на член 263, четвърта алинея ДФЕС от името на банката чрез управителния орган на банката, TKB може да постигне ефективна правна защита срещу отнемането на лиценза за банкова дейност.

38 Вж. точки 57 и 79 от настоящото заключение.

39 Вж. точки 48—56 от настоящото заключение.

97. В това отношение преди всичко от точки 70—79 от настоящото заключение е видно, че по-специално възможността за обжалване от името на банката чрез ликвидатора, която формално продължава да съществува след оттеглянето на пълномощните, не може да се счита за ефективна.

98. Освен това ТКВ не може да се позове на възможността акционерите на банката да подадат жалба, тъй като тя също не е толкова ефективна, колкото жалба, подадена от банката от нейно собствено име [40].

99. Поради тази причина от гледна точка на правото на Съюза е без значение установеното в националното право правомощие на ликвидатора да оттегля всички пълномощни, доколкото това правомощие засяга пълномощното за обжалване съгласно член 263, четвърта алинея ДФЕС и води до невъзможност за постигане на ефективна правна защита. Следователно първоначалното пълномощно на адвокатите, чиято валидност към момента на издаването е безспорна, трябва да продължи да бъде разглеждано като действащо.

100. Впрочем латвийското законодателство не засяга запазването на представителното правомощие на управителния орган на банката за целите на подаването на жалба за отмяна пред съдилищата на Съюза [41]. По същия начин, както в резултат на признаването на правото на обжалване на туристическото дружество по посоченото в точка 50 от настоящото заключение дело това туристическо дружество не придобива правосубектност по националното право, признаването на представителната власт бившия управителен орган на банката в контекста на жалбата, подадена на основание на член 263, четвърта алинея ДФЕС, не би възстановила правното му положение съгласно националното право, който този орган има преди ликвидацията.

101. От всичко изложено следва, че повдигнатото пред Общия съд възражение за недопустимост следва да бъде отхвърлено, доколкото се отнася до жалбата на ТКВ.

Б. По жалбите по дела C-663/17 P и C-665/17 P

102. С жалбите по дела C-663/17 P и C-665/17 P ЕЦБ и Комисията оспорват точка 2 от обжалваното определение, с която Общият съд отхвърля повдигнатото от ЕЦБ възражение за недопустимост срещу жалбата на акционерите.

103. В жалбата си ЕЦБ формално се позовава на три, а Комисията — формално на две основания. По същество двете упрекват Общия съд, че е допуснал грешка при прилагането на правото както при определянето на правния интерес (в това отношение вж. точка 1 по-нататък), така и при определянето на активната процесуална легитимация на акционерите (в това отношение вж. точка 2 по-нататък).

1. Първо основание: правен интерес на акционерите

104. Съгласно постоянната практика на Съда правният интерес на жалбоподателя предполага, че задължителното правно действие на обжалваните мерки трябва да е от естеството да засегне интересите на жалбоподателя, като измени съществено правното му положение [42].

40 Вж. точки 80—87 и от настоящото заключение.

41 Освен това, дори и след оттеглянето на пълномощните от ликвидатора и въпреки определението на Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesa (Районен съд Видземе, Рига, Латвия), което е в обратен смисъл, съветът на директорите представлява жалбоподателя в административното производство пред Административния съвет за преглед към ЕЦБ, без да се натъкне на пречки от практическо естество.

42 Решение от 13 октомври 2011 г., Deutsche Post и Германия/Комисия (C-463/10 P и C-475/10 P, EU:C:2011:656, т. 37).

105. Съгласно съдебната практика, посочена в точка 53 от обжалваното определение, жалбата за отмяна, подадена от акционер на дружеството, по принцип е допустима само ако той може да изтъкне *личен* правен интерес, който е различен от правния интерес на дружеството, адресат на акта на Съюза. В противен случай той може да защитава своя интерес по отношение на този акт на Съюза единствено като упражнява своите права на съдружник в това дружество [43].

106. Причината е, че в това отношение самото дружество притежава право да обжалва акта. Следователно жалба от страна на акционера не е необходима и трябва да се разглежда като второстепенна в сравнение с пряката правна защита на дружеството като адресат на съответния акт [44].

107. В точка 57 от обжалваното определение обаче Общият съд постановява, че в настоящия случай акционерите могат по изключение да подадат жалба за защита на интересите на банката, тъй като в резултат на ликвидацията на TKB те били възпрепятствани да предявят във вътрешните отношения своите дружествени права спрямо управителния орган на банката.

108. Отговорът на въпроса дали следва да се признае наличието на личен правен интерес на акционерите или правото на акционерите да подадат жалба в защита на интересите на банката, е решаващият аспект в това отношение. Това е така, тъй като съобразно този отговор се определят изискванията, които следва да се поставят на следващия етап от проверката на активната процесуална легитимация. Ако акционерите могат да подадат жалба именно в защита на интереса на банката, от значение за активната процесуална легитимация е дали банката, а не самите акционери, е засегната пряко и лично от отнемането на лицензa.

109. Това може да бъде изведено от практиката на Съда относно правото на обжалване на сдружения в областта на държавните помощи. В нея винаги се срещат хипотези, при които дадено сдружение подава от собствено име жалба за отмяна в защита на интереса на друго юридическо лице, най-често член на сдружението.

110. Съгласно тази съдебна практика сдружение, което обединява дружества, засегнати от решение в областта на държавните помощи, може да обжалва подобно решение само ако може да изтъкне личен правен интерес. Личният правен интерес на сдружението може да бъде обоснован например със запазването на преговорните му позиции. В този случай Съдът изисква на следващ етап преговорните позиции на сдружението да бъдат засегнати конкретно и пряко от обжалваното решение [45].

111. Въпреки това Съдът е постановил също така, че дадено сдружение може да има право да подаде от собствено име жалба за отмяна на решение в защита на интересите на свой член. В този случай в контекста на активната процесуална легитимация е от значение, че членовете са лично и пряко засегнати от решението, което подлежи на обжалване [46].

43 Решения на Общия съд от 20 юни 2000 г., Euromin/Съвет (T-597/97, EU:T:2000:157, т. 50), от 17 юли 2014 г., Westfälisch-Lippischer Sparkassen- и Giroverband/Комисия (T-457/09, EU:T:2014:683, т. 112), и от 12 ноември 2015 г., HSH Investment Holdings Coinvest-C и HSH Investment Holdings FSO/Комисия (T-499/12, EU:T:2015:840, т. 31).

44 Вж. в това отношение по-горе точка 87 от настоящото заключение.

45 Решения от 2 февруари 1988 г., Kwekerij van der Kooy и др./Комисия (67/85, 68/85 и 70/85, EU:C:1988:38, т. 22), от 24 март 1993 г., CIRFS и др./Комисия (C-313/90, EU:C:1993:111, т. 29 и 30), и от 22 юни 2006 г., Белгия и Forum 187/Комисия (C-182/03 и C-217/03, EU:C:2006:416, т. 56), както и от практиката на Общия съд например определение от 23 януари 2014 г., Confederación de Cooperativas Agrarias de España и CEPES/Комисия (T-156/10, EU:T:2014:41, т. 33 и 37—39).

46 Решения от 7 декември 1993 г., Federmineraria и др./Комисия (C-6/92, EU:C:1993:913, т. 17 и 18), и от 22 юни 2006 г., Белгия и Forum 187/Комисия (C-182/03 и C-217/03, EU:C:2006:416, т. 64).

112. Това е напълно логично. Всъщност съвсем естествено е при защитата на интересите на своите членове сдружението да не е лично и пряко засегнато с оглед на правното си положение. Следователно, ако се позволява дадено лице да защитава интересите на друго лице, такава жалба би била допустима, ако изпълнява изискването жалбоподателят да е лично засегнат. Това следва да се прилага както по отношение на жалби на сдружения, така и по отношение на жалби на акционери. Освен това в своята практика Общият съд приема, че преценките в съдебната практика относно правото на обжалване на сдружения са приложими и към правото на обжалване на акционерите [47].

113. Следователно е необходимо да се провери дали в настоящия случай, както приема Общият съд, акционерите по изключение могат да изтъкнат интереса на банката за отмяна на решението. Преди това следва да се провери дали акционерите могат да докажат личен правен интерес и дали поради това обжалваното определение би могло да се окаже правилно.

а) Личен правен интерес на акционерите?

114. Икономическият интерес от запазването на лиценз, чийто единствен притежател е банката, принципно не може да обоснове личен правен интерес на акционерите. Всъщност в това отношение интересът на акционерите се припокрива с интереса на банката [48].

115. Ако непривилегирован жалбоподател подаде жалба срещу акт, чийто адресат той не е, изискването задължителните правни последици да са от естеството да засягат интересите на жалбоподателя, като променят съществено правното му положение (правен интерес), съвпада с условията по член 263, четвърта алинея ДФЕС (по-специално пряко засягане) [49].

116. Поради тази причина подчертаната в съдебното заседание роля на акционерите в административното производство, предхождащо отнемането на лиценза, сама по себе си не обосновава личния правен интерес на акционерите. Всъщност участието в това производство само по себе си не е достатъчно, за да може да се приеме, че участвалото в същото производство лице е засегнато от акта, с приемането на който е приключило посоченото производство [50].

117. Въпреки това съгласно практиката на Общия съд акционерите на дадена банка могат да изтъкнат като личен правен интерес по-специално защитата на правото си на собственост [51]. В тези случаи Общият съд проверява дали положението на акционера в качеството му на собственик на акции на дружеството е лично и пряко засегнато от издадения на дружеството акт на Съюза [52].

118. Съгласно постоянната съдебна практика субектът, който не е адресат на дадено решение, може да твърди, че е лично засегнат от решение по смисъла на член 263, четвърта алинея ДФЕС само ако решението се отнася до него поради някои присъщи на него качества или поради фактическо положение, което го разграничава от всички останали лица и така го

47 Вж. в този смисъл решение на Общия съд от 12 ноември 2015 г., HSH Investment Holdings Coinvest-C и HSH Investment Holdings FSO/Комисия (T-499/12, EU:T:2015:840, т. 33).

48 Вж. в това отношение решение на Общия съд от 12 ноември 2015 г., HSH Investment Holdings Coinvest-C и HSH Investment Holdings FSO/Комисия (T-499/12, EU:T:2015:840, т. 40—44).

49 Решение от 13 октомври 2011 г., Deutsche Post и Германия/Комисия (C-463/10 P и C-475/10 P, EU:C:2011:656, т. 38).

50 Решение на Общия съд от 12 ноември 2015 г., HSH Investment Holdings Coinvest-C и HSH Investment Holdings FSO/Комисия (T-499/12, EU:T:2015:840, т. 45).

51 Вж. решения на Общия съд от 17 юли 2014 г., Westfälisch-Lippischer Sparkassen- und Giroverband/Комисия (T-457/09, EU:T:2014:683, т. 112 и 116), и от 12 ноември 2015 г., HSH Investment Holdings Coinvest-C и HSH Investment Holdings FSO/Комисия (T-499/12, EU:T:2015:840, т. 31 и 57).

52 В това отношение например решение на Общия съд от 17 юли 2014 г., Westfälisch-Lippischer Sparkassen- und Giroverband/Комисия (T-457/09, EU:T:2014:683, т. 111 и 120).

индивидуализира по същия начин както адресата на решението [53]. По-нататък в това отношение критерият за прякото засягане изисква засягащият акт на Съюза пряко да поражда последици за правното положение на това лице и да не оставя никакво право на преценка на органите, на които е възложено изпълнението на акта, тъй като това изпълнение е напълно автоматично и произтича единствено от правото на Съюза, без да се прилагат други правила [54].

119. Правното положение на акционерите или тяхното право на собственост обаче, както изтъкват ЕЦБ и Комисията, в никакъв случай не са пряко засегнати от отнемането на лиценза. Това е така, тъй като отнемането на лиценза за банкова дейност само по себе си не поражда преки последици за правното положение на акционерите и правото им на собствеността върху акции на ТКВ. Вярно е, че съгласно националното право в рамките на ликвидацията на дружеството настъпват някои правни последици, като прекратяването на дружеството означава, че се изгубват окончателно имуществените и членски права. Ликвидацията обаче започва след отнемането на лиценза и по никакъв начин не е регламентирана в правото на Съюза. Следователно правните последици от ликвидацията не са преки по смисъла на цитираната съдебна практика.

120. Само обстоятелството, че отнемането на лиценза застрашава предмета на дейност на дружеството и следователно може да доведе до обезценяване на акциите, не е достатъчно, за да се обоснове пряко засягане. Освен това би било налице несъвместимост с принципите, изложени в точка 105 от настоящото заключение, ако акционерите получат право да обжалват всеки акт на Съюза, който е възможно да има негативни последици върху стойността на акциите на акционерното дружество.

121. В допълнение, в настоящия случай интересът на акционерите за бъдещото съществуване на дружеството също не се различава в достатъчна степен от интереса на банката да запази своя лиценз [55].

122. Следователно следва да се отрече, че акционерите разполагат с личен правен интерес.

б) Жалба на акционерите в интерес на банката?

123. В точка 57 от обжалваното определение Общият съд все пак приема, че в настоящия случай следва да се отклони от изложените в точка 105 от настоящото заключение принципи и да потвърди правния интерес на акционерите, макар че те се опитват да защитят не личен интерес, а интереса на банката.

124. Общият съд обосновава своето твърдение, изложено в точки 54—56 от обжалваното определение, с обстоятелството, че в настоящия случай акционерите нямат възможност да упражняват влияние, с което биха могли да изискат подаването на жалба от името на банката. Поради това следвало да бъде потвърден правният интерес на акционерите за целите на защитата на интересите на банката.

53 Решения от 15 юли 1963 г., Plaumann/Комисия (25/62, EU:C:1963:17, т. 238), от 3 октомври 2013 г., Inuit Tapiriit Kanatami и др./Парламент и Съвет (C-583/11 P, EU:C:2013:625, т. 72), и от 21 декември 2016 г., Комисия/Hansestadt Lübeck (C-524/14 P, EU:C:2016:971, т. 15).

54 Решения от 5 май 1998 г., Glencore Grain/Комисия (C-404/96 P, EU:C:1998:196, т. 41), от 29 юни 2004 г., Front national/Парламент (C-486/01 P, EU:C:2004:394, т. 34), и от 27 февруари 2014 г., Stichting Woonpunt и др./Комисия (C-132/12 P, EU:C:2014:100, т. 68).

55 Вж. в това отношение изложените от Общия съд съображения в решение от 12 ноември 2015 г., HSH Investment Holdings Coinvest-C и HSH Investment Holdings FSO/Комисия (T-499/12, EU:T:2015:840, т. 42 и 44).

125. Както обаче вече беше изяснено в точка 106 по-горе, причината за ограничаването на правото на обжалване на акционерите е, че самото дружество е активно легитимирано да обжалва акта на Съюза, а не че акционерите обикновено оказват влияние върху дружеството, съответно върху управителния орган на банката и следователно биха могли да изискат подаването на жалбата. Съвсем не всички правопорядъци предвиждат подобни правомощия за общото събрание на акционерите. Ако при ограничаването на правните възможности за влияние винаги се признава правото на обжалване на акционерите, то това право трябва да бъде допускано във всяко производство по ликвидация и несъстоятелност.

126. Когато акционерите не могат да изтъкнат интерес от отмяната на акт на Съюза, който е различен от интереса на дружеството, те с основание не могат да подават жалба, тъй като самото дружество е активно процесуално легитимирано за това[56]. Предвид тази активна процесуална легитимация на дружеството е обосновано акционерите да се позовават в това отношение на упражняването на своето право на участие[57]. Всъщност това съответства на обичайната правна структура на дружеството, съгласно която то се представлява от съвет на директорите или от управителен съвет, но не и от акционерите.

127. Ето защо според смисъла и целта на този принцип не трябва да се прави подобно изключение от него в случаи, ако въобще има такива, при които правото на участие на акционерите е ограничено, както Общият съд е приел в точки 54—56 от обжалваното определение, а в случаи, при които самото дружество не може (ефективно) да обжалва съответния акт на Съюза.

128. Както е видно от съображенията ми, изложени е контекста на жалбата по дело C-669/17 P, в настоящия случай обаче не е налице подобна ситуация. Напротив, трябва да се приеме, че е възможно да бъде подадена жалба на ТКВ, *представлявана от бившия управителен орган на банката*. Поради това няма основание за отклонение от принципа, повторен от Общия съд в точка 53 от обжалваното определение, съгласно който жалбата за отмяна от страна на акционер на дадено дружество по принцип може да бъде допустима само ако той може да изтъкне *личен* правен интерес, отделен от този на дружеството, адресат на акта на Съюза.

129. Общият съд допуска грешка при прилагане на правото, като в точка 57 от обжалваното определение приема, че в отклонение от този принцип при обстоятелствата в конкретния случай може да се признае правен интерес на акционерите.

130. Следователно е налице първото основание на ЕЦБ и Комисията по дела C-663/17 P и C-665/17 P.

2. Второ основание: активна процесуална легитимация на акционерите?

131. Тъй като в настоящия случай правният интерес на акционерите следва да бъде отхвърлен, не следва да се разглеждат останалите възражения, повдигнати впоследствие от жалбоподателя, срещу активната процесуална легитимация на акционерите, по-специално срещу тяхното лично и пряко засягане.

56 В този смисъл решение на Общия съд от 17 юли 2014 г., Westfälisch-Lippischer Sparkassen- und Giroverband/Комисия (T-457/09, EU:T:2014:683, т. 117). Вж. по-горе и точка 106 от настоящото заключение.

57 Вж. също бележка под линия 33 от настоящото заключение.

132. Съгласно изложените съображения [58] личното и пряко засягане на собственото правно положение на акционерите и без това не е от значение в случай на жалба в защита на интересите на банката. То би подлежало на разглеждане, ако Общият съд беше потвърдил личния правен интерес на акционерите [59].

133. Видно от точки 53—57 от обжалваното определение обаче, Общият съд е искал да се отклони от този подход. Съвсем логично е при тези обстоятелства на следващия етап да бъде разглеждан въпросът не дали *акционерите*, а дали правното положение на *ТКВ* е пряко и конкретно засегнато от отнемането на лиценза. Това обстоятелство следва да бъде потвърдено, тъй като ТКВ има качеството на адресат на съответния акт на Съюза.

134. Въпреки това според тук застъпеното становище автоматично се изключва възможността за подаване на жалба от акционерите в защита на интересите на банката с оглед запазването на лиценза, тъй като ТКВ, представлявана от управителния орган на банката, сама може да обжалва отнемането на лиценза от ЕЦБ [60].

3. Заключение

135. Тъй като е налице първото основание, с което по дела C-663/17 P и C-665/17 P ЕЦБ и Комисията оспорват констатацията на Общия съд, че в настоящия случай акционерите имат правен интерес, следва, че обжалваното определение трябва да бъде отменено в точка 2. Всъщност, ако не е налице правен интерес на акционерите, Общият съд не би могъл да потвърди допустимостта на жалбата на акционерите и в това отношение би могъл да отхвърли възражението за недопустимост на ЕЦБ.

136. Следва, че в това отношение по смисъла на член 61, първа алинея от Статута на Съда жалбата на акционерите е недопустима поради липсата на правен интерес.

VI. По съдебните разноски

137. Тъй като съгласно застъпваното тук становище делото следва да се върне на Общия съд за ново разглеждане и за продължаване на производството, доколкото засяга жалбата на ТКВ, Съдът не следва да се произнася по направените от банката разноски до постановяване на окончателното решение на Общия съд.

VII. Общо заключение

138. С оглед на изложените по-горе съображения предлагам на Съда да се произнесе по следния начин:

„1) Отменя определение на Общия съд на Европейския съюз (втори състав) от 12 септември 2017 г., Fursin и др./ЕЦБ (T-247/16, EU:T:2017:623).

2) Отхвърля повдигнатото от Европейската централна банка пред първата съдебна инстанция възражение за недопустимост, доколкото то се отнася до Trasta Komercbanka AS.

58 Вж. точки 108—112 от настоящото заключение.

59 Правото на собственост на акционерите във всеки случай не е пряко засегнато от отнемането на лиценза, вж. в това отношение по-горе т. 119 и 120 от настоящото заключение.

60 Вж. по-горе т. 127 от настоящото заключение.

3) Отхвърля като недопустима първоинстанционната жалба на жалбоподателите по точки 2—7 по дело C-669/17 P.

4) Осъжда жалбоподателите по точки 2—7 по дело C-669/17 P да заплатят разноските по подадените от тях жалби.

5) Не се произнася по съдебните разноски“.